

408. Üllő, 5. sz. lelőhely

(Pest megye) B, Szk, LT, Sza

2006-ban a MOL Tiszaújváros–Százhalombatta terméktávvezetékének bővítési munkálatai miatt megelőző feltárást végeztünk a lelőhelyen (MOL 2. lh.), amelynek előzőleg – 2001–2005 között – már mintegy 30 hektáros részét megkutatták az M0 autópálya–4. sz. út elkerülő szakasz-csomópont építése kapcsán. A korábbi években összesen 7900 objektum került elő: főként egy késő szarmata (4–5. századi) fazekasközpont telepjelenségei, s a hozzá tartozó temetőcsoportok. Az objektumok kisebb része egy 3. századi, ugyancsak szarmata telephez tartozott. Találtunk továbbá néhány hun kori sírt és egy kora bronzkori (makói) teleprészet.³¹ 2006 nyarán 4617 m² nagyságú területet kutattunk át a korábbi években feltárt terület déli peremén. Újabb 279 objektum került elő.

A lelőhely DNy-i szélén viszonylag sok őskori telepobjektum került elő, ami feltehetőleg részben annak köszönhető, hogy a későbbi szarmata telep nem terjedt el ideig. Több *bronzkori* gödröt találtunk, amelyek közül néhány a makói kultúrához sorolható, egy pedig késő bronzkori (halomsíros?). Ez utóbbi betöltésében bekarcolt mintás edény és bronz nyílhegy volt. A kevés *szkíta* telepobjektum anyaga szürke korongolt és őskori jellegű, durva házikerámia. (Több esetben a vaskoron belül nem sikerült leszűkíteni a kerámia keltezését.) Az ásatás egyik fő érdekessége a *kelta* teleprészet, amelynek egy házában és néhány gödrében hiteles körülmények között terra sigillata töredékek kerültek elő LTD kerámiával együtt. Találtunk egy kelta kétosztatú edényégető kemencét is a hozzá tartozó munkagödörrel, valamint egy leégett házat, amelynek padlóján néhány csoportban nagyszámú szövőszéknehezék őrződött meg.

Az őskori bloktól ÉK-re eső feltárt területen főként a korábbi ásatásokból már ismert, 4–5. századi *szarmata* telep objektumai kerültek elő. Ez utóbbiak közé tartozik több feltűnően mély, markáns cölöp- és karólyukrendszerrel jelentkező ház. Az egyik épület szarmata viszonylatban kiemelkedő méretű (10,5×3,5 m). Előkerült a fazekastelep 47. edényégető kemencéje, amely ugyancsak szokatlan mélységével és többször megújított, épített rostélyával tűnt ki. Az objektumok nagy részét gödrök, árkok alkotják, s feltártunk egy gödörbokrot (anyagnyerőhelyet?) is. A késő császárkori telep vezető lelettípusa a szemcsés korongolt kerámia, a helyi fazekasközpont terméke. Az objektumok egy része azonban szemcsés kerámiát nem tartalmazott,

csak a már a 3. században is előforduló kerámiatípusok jellemezték (szürke és kisebb mértékben téglaszínű, jól iszapolt, korongolt és kézzel formált kerámia). Mivel ezek a telepjelenségek többé-kevésbé egy csoportban helyezkedtek el, feltételezhető, hogy a korábbi feltárások során megismert, terra sigillaták alapján a 3. századra keltezett szarmata faluhoz tartoztak.

Az ásatás jellegéből adódóan a telep déli részéről mintegy 800 m hosszú metszetet kaptunk, amelyen helyenként teljes rétegsort tudtunk megfigyelni. Ez alapján a késő császárkori telepen belül is el tudtunk különíteni legalább három, egy-egy planírozásra épülő fázist.

Munkatársak: Rác Tibor Ákos régész; Nagy Nándor (ELTE), Pál Róbert, Szeredi Anna, Tóth Gábor (SZTE) régészhallgatók; Deák Gábor, Füredi Tibor, Hönig László, Jakucs János, Mogyorós Andrea, Péter Dávid régésztechnikusok; Érdi Benedek, Téglásy Kolos geodéták.

KULCSÁR VALÉRIA – MÉRAI DÓRA

409. Üllő, 8. sz. lelőhely

(Pest megye) I

Az M0 autópálya építését megelőző terepbejárásból ismert lelőhely közelében halad a MOL Tiszaújváros–Százhalombatta terméktávvezeték, amelynek bővítése előtt 2006-ban próbafeltárást végeztünk (MOL 3. lh.). A 490 m²-nyi lehumuszolt területen 2 régészeti jelenséget sikerült dokumentálnunk. Mindkettő ismeretlen korú gödör. Az egyikből egy vastöredék, míg a másikkól egy jellegtelen korongolt, téglaszínű kerámia került elő.

Munkatárs: Hajdú Károly ásatási technikus.

KIS ATTILA

410. Vasvár határa

(Vas megye) Ó, Á, I

2006. november 20-án és december 13-án terepbejárást végeztünk a Hévíz–Szombathely közötti 400 kV-os távvezeték nyomvonalán.

Alsó-Erdő: Az úgynevezett vasvári sánc K-i oldalán, attól kb. 40 m-re a tölgyerdőben egy halmot regisztráltunk. Kb. 12–15 m átmérőjű, relatív magassága kb. 1–1,3 m. Avar fedte, 4–5 fa állt rajta.

Kosda: A Rába egykori árterében, a Rába és a Csörnök között futó csatornák által bezárt területen, a Kovácsné parragja nevű határrész ÉK-i részén, egy K–Ny-i irányú homokhát terül el. Ennek K-i, legmagasabb fás-ligetes részét (Kosda) egy átlagosan 10 m széles és 1,5–2 m mély árok öleli körül. Az ÉNy-i oldalon ennek futását két széles földhíd szakítja meg. A dombhát nagy része szántott, frissen bevetett, rajta egy intenzív fedettségű őskori lelőhelyet lokalizáltunk (nagy mennyiségű díszítetlen oldaltöredék). Hasonló leletanyagot gyűjtöttünk az árokkal körülvett dombról is. Az árokban körben, annak viszonylagos szabályosságát megszakító beásásokat figyeltünk meg, amelyek talán az egykori homokbányászás nyomai lehetnek (25. sz. lh.).

31 Régészeti kutatások Magyarországon – Archaeological Investigations in Hungary 2001. Budapest, 2003. 232–233. Régészeti kutatások Magyarországon – Archaeological Investigations in Hungary 2002. Budapest, 2004. 286–287. Régészeti kutatások Magyarországon – Archaeological Investigations in Hungary 2003. Budapest, 2004. 306–307. Régészeti kutatások Magyarországon – Archaeological Investigations in Hungary 2004. Budapest, 2005. 298. Régészeti kutatások Magyarországon – Archaeological Investigations in Hungary 2005. Budapest, 2006. 329.